PDE NOTES

TOLIBJON ISMOILOV

Contents

1.	Theory of Distributions		2
	1.1.	Space of test functions	2
2.	Dirichlet problem for Poisson equation		4
	Evolution equations		
	3.1.	Unbounded operators in Banach spaces	5
	3.2.	Operator-valued functions	5
	3.3.	Semigroup theory	5
	3.4.	Hille-Yosida and related theorems	5
		The abstract problems	
4.	The Heat Equation		8
	4.1.	The Laplacian on different domains	8
	4.2.	The Semilinear Heat Equation	8
Re	$ ext{ference}$	es	10

 $E\text{-}mail\ address:$ tolibjon.iismoilov@gmail.com. Date: February 18, 2023.

1. Theory of Distributions

Taqsimotlar nazariyasi (yohud umumlashgan funksiyalar nazariyasi)

1.1. Space of test functions. Test funksiyalar fazolari

Ushbu boʻlimda biz ixtiyoriy $\Omega \subseteq \mathbb{R}^d$ ochiq toʻplam uchun bir nechta funksiyanal fazolarni qaraymiz. $\Omega = \mathbb{R}^d$ boʻlgan hollarda biz ayrim belgilashlarda shunchaki $\mathbb{R}^d$ tushurib ketamiz.

Ta'rif 1.1. $f: \Omega \to \mathbb{C}$ funksiyaning (supporti) dastagi deb

$$\{x \in \Omega : f(x) = 0\} \tag{1.1}$$

toʻplamning $\mathbb{R}^d$ fazodagi yopilmasiga aytiladi va supp(f) bilan belgilanadi.

Agar supp(f) kompakt toʻplam boʻlsa, f funkisya kompakt dastakli deb ataladi.

Istalgan $n \geq 0$ butun son uchun $\Omega \subseteq \mathbb{R}^d$ toʻplamda quyidagi funksiyalar sinflarini qaraymiz.

- (i) $\mathscr{E}^n(\Omega) = \{ f : \Omega \to \mathbb{C} \mid f \in C^n(\Omega) \}$ ya'ni k marta uzliksiz differensiallanuvchi funksiyalar to'plami. Agar n = 0 bo'lsa, $\mathscr{E}^0(\Omega)$ bilan Ω to'plamda aniqlangan uzliksiz funkiyalar to'plamini belgilab olamiz.
- (ii) $\mathscr{E}(\Omega)$ bilan Ω toʻplamda aniqlangan silliq funksiyalar sinfini belgilab olamiz, ya'ni:

$$\mathscr{E}(\Omega) = \bigcap_{n=0}^{\infty} \mathscr{E}^n(\Omega) \tag{1.2}$$

(iii) Aylaylik $K\subset\Omega\subseteq\mathbb{R}^d$ kompakt toʻplam, $\mathscr{D}_K^n(\Omega)$ va $\mathscr{D}_K(\Omega)$ sinflarni quyidagicha aniqlaymiz

$$\mathscr{D}_{K}^{n}(\Omega) = \left\{ f \in \mathscr{E}^{k}(\Omega) \mid \operatorname{supp}(f) \subseteq K \right\}$$
 (1.3)

$$\mathscr{D}_K(\Omega) = \{ f \in \mathscr{E}(\Omega) \mid \operatorname{supp}(f) \subseteq K \} = \bigcap_{n=0}^{\infty} \mathscr{D}_K^n(\Omega)$$
 (1.4)

(iv) $\mathcal{K}(\Omega)$ esa Ω toʻplamning barcha kompakt qism-toʻplamlari sinfini belgilasin. $\mathcal{D}(\Omega)$ bilan Ω toʻplamda aniqlangan kompakt dastakli silliq funsiyalar sinfini belgilaymiz.

$$\mathscr{D}(\Omega) = \bigcup_{K \in \mathscr{K}(\Omega)} \mathscr{D}_K(\Omega) \tag{1.5}$$

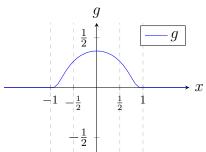
Ha dastlab bu funksiyalar sinflari juda abstrakt va juda kichik sinflar boʻlib tuyilishi mumkin. Lekin aslida bu sinflar biz bilgan $L^p(\Omega)$ fazolarda zich va bunday funksiyalar yordamida biz juda koʻp hossalarni isbotlashimiz mumkin.

Misol 1.1. (i) d = 1 va $\Omega = \mathbb{R}$ boʻlgan holatni qaraylik. Quyidagicha aniqlangan $g : \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ funksiyani qaraylik:

$$g(x) = \begin{cases} \exp\left(-\frac{1}{1 - |x|^2}\right), & \text{agar } |x| < 1\\ 0, & \text{agar } |x| \ge 1. \end{cases}$$
 (1.6)

Toʻgʻri birinchi bor bunday funksiyani tasavvur qilish, va uni nima sababdan biz bu funksiyani qarashimiz kerakligini anglab olish qiyin lekin ozgina fikr yuritib ushbu funksiya qanday hossalarga ega ekanligini koʻrish mumkin. Keling shu yerda ushbu funksiya grafigini qaraylik.

Oʻng tomondagi grafikdan shuni koʻrishimiz mumkinki g kompakt dastakli funksiya va supp(g) = [-1,1]. Hosila ta'rifidan foydalanib g funksiya -1 va 1 nuqtalarda ham cheksiz koʻp marotaba differensiallanuvchi boʻlishini koʻrish mumkin. Bundan koʻrinadiki

$$g \in \mathscr{D}(\mathbb{R}) \subset \mathscr{E}(\mathbb{R})$$

Yuqorida aniqlangan g funksiya yordamida biz juda koʻp kompakt dastakli silliq funksiyalar hosil qila olamiz. Masalan, $f(x) = \sin(x) \cdot g(x) \in \mathcal{D}(\mathbb{R})$. Yoki istalgan silliq funksiyani g(x) ga koʻpaytirish orqali biz $\mathcal{D}(\mathbb{R})$ sinfga tegishli funksiya hosil qilamiz.

(ii) Aytaylik $d \geq 1$ ixtiyoriy butun son boʻlsin. Yuqoridagi g funksiyaning $\mathbb{R}^d$ fazoda ham analogi mavjud va uni soddagina

$$\mathbb{R}^d \ni x \longmapsto g(\|x\|)$$

kabi aniqlashimiz mumkin. Bu funksiyaning dastagi ese $\overline{B_1(0)}$ —birlik yopiq shar boʻladi.

(iii) (Gaussian) $g_{\alpha}: \mathbb{R}^d \mapsto \mathbb{R} \ (d \geq 1)$ quyidagicha aniqlangan boʻlsin

$$g_{\alpha}(x) = e^{-\alpha|x|^2}, \quad (\alpha > 0).$$

Albatta bu funksiya kompakt dastakli emas, lekin $g_{\alpha} \in \mathcal{E}(\mathbb{R}^d)$. Keyinchalik biz bu funksiyalar Furye transform bilan bogʻliq ajoyib hossalarga ega ekanligini koʻrishimiz mumkin. Aytish lozim boʻlgan yana bir jihati shunda-ki, g_{α} va uning barcha hosilalari $|x| \to \infty$ boʻlganda, ixtiyoriy ratsional funksiyaga nisbatan kuchliroq 0 ga yaqinlashadi. Buni quyidagicha ifodalash mumkin,

$$\sup_{x \in \mathbb{R}^d} |x^{\beta} \partial^{\gamma} g_{\alpha}(x)| \le C_{\beta, \gamma}^{1}$$

ixtiyoriy $\beta, \gamma \in \mathbb{N}_0^d$, multiindekslar uchun.

 $¹_{\beta} = (\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_d) \in \mathbb{N}_0^d \text{ bo'lsa } x^{\beta} = x_1^{\beta_1} \cdots x_d^{\beta_d} \text{ va } \partial^{\beta} = \frac{\partial^{\beta_1 + \beta_2 + \dots + \beta_d}}{\partial_{x_1}^{\beta_1} \partial_{x_2}^{\beta_2} \cdots \partial_{x_d}^{\beta_d}}$

2. DIRICHLET PROBLEM FOR POISSON EQUATION

3. EVOLUTION EQUATIONS

- 3.1. Unbounded operators in Banach spaces.
- 3.1.1. Dissipative operators.
- 3.1.2. Resolvent and spectrum.
- 3.2. Operator-valued functions.
- 3.2.1. Measurability and continuity.
- 3.3. Semigroup theory.
- 3.4. Hille-Yosida and related theorems.
- 3.5. The abstract problems.
- 3.5.1. The homogeneous abstract problem. Aytaylik X Banah fazosi bo'lib $A:D(A)\mapsto X$ zich aniqlangan m-dissipative operator bo'lsin. Berilgan $x \in X$ uchun quyidagi shartlarni qanoatlantiruvchi $u \in C([0, +\infty), X)$ funksiyalarni qidiramiz:

$$(u \in C((0, +\infty), D(A)) \cap C^{1}((0, +\infty), X);$$
(3.1)

$$\begin{cases} u \in C((0, +\infty), D(A)) \cap C^{1}((0, +\infty), X); \\ u'(t) = Au(t), \quad \forall t > 0; \\ u(0) = x. \end{cases}$$
 (3.1)

$$u(0) = x. (3.3)$$

Albatta ixtiyoriy $x \in X$ uchun bunday funksiya topish murakkab masalaga aylanishi mumkin, lekin ayrim x lar uchun yuqoridagi masalani soddagina yechishimiz mumkin. Buning uchun Lumer-Phillips teoremasining natijasi o'laroq A operator hosil qilgan $\{T(t)\}_{t>0}$ siquvchi yarim-gruppadan foydalanishimiz mumkin.

Teorema 3.1 (Yechimning mavjudligi va yagonaligi). Istalgan $x \in D(A)$ uchun

$$u \in C([0, +\infty), D(A)) \cap C^{1}([0, +\infty), X);$$
 (3.4)

$$\begin{cases} u \in C([0, +\infty), D(A)) \cap C^{1}([0, +\infty), X); \\ u'(t) = Au(t), \quad \forall t \ge 0; \\ u(0) = x \end{cases}$$
 (3.4)

$$u(0) = x. (3.6)$$

abstrakt Koshi masalasining yaqona yechimi mavjud boʻlib, ushbu yechim

$$u(t) = T(t)x, \quad t \ge 0 \tag{3.7}$$

kabi aniqlangan funksiya boʻladi.

Isbot.

Gilbert fazolarida yuqoridagi natijani yanada yaxshilasa bo'ladi. Buni quyidagi teoremada koʻrishimiz mumkin.

Teorema 3.2. Aytaylik X haqiqiy sonlar ustidagi Gilbert fazo va $A: D(A) \mapsto X$ zich aniqlangan operator. Aytaylik A oʻz-oʻziga qoʻshma va manfiy aniqlangan operator. Ixtiyoriy $x \in X$ uchun u(t) = T(t)x, $t \geq 0$ kabi aniqlangan funksiya boʻlsin. U holda $u \in C([0,+\infty),X)$ va u funksiya (3.1)—(3.3) Koshi masalasining yaqona yechimi bo'ladi. Bundan tashqari,

$$||Au(t)|| \le \frac{1}{t\sqrt{2}}||x||,$$
 (3.8)

$$-\langle Au(t), u(t)\rangle \le \frac{1}{2t} ||x||^2, \tag{3.9}$$

 $va \ agarda \ x \in D(A)$

$$||Au(t)||^2 \le -\frac{1}{2t} \langle Ax, x \rangle. \tag{3.10}$$

Isbot.

3.5.2. The non-homogeneous abstract problem. Ushbu paragraf ichida X Banah fazosi, $A \colon D(A) \mapsto X$ zich aniqlangan m-dissipative operator boʻlsin. $\{T(t)\}_{t \geq 0}$ bilan esa Aoperator hosil qiladigan siquvchi yarim-gruppani belgilab olamiz.

T>0 son va $f:[0,T]\mapsto X$ funksiya berilgan. Ixtiyoriy $x\in X$ uchun quyidagi abstract Koshi masalasini qaraylik:

$$(u \in C([0,T], D(A)) \cap C^{1}([0,T], X);$$
(3.11)

$$\begin{cases} u \in C([0,T], D(A)) \cap C^{1}([0,T], X); \\ u'(t) = Au(t) + f(t), \quad \forall t \in [0,T]; \\ u(0) = x. \end{cases}$$
 (3.11)

$$u(0) = x. (3.13)$$

Eslatma. Teorema 3.1 dan koʻrinadiki bunday yechim yagona boʻlishga majbur.

Oddiy differensial tenglamalar kabi bu masalada ham biz Duhamel formulasini keltirishimiz mumkin.

Lemma 3.3 (Duhamel's formula). Aytaylik $x \in D(A)$ va $f \in C([0,T],X)$. Agar $u \in A$ $C([0,T],D(A))\cap C^1([0,T],X)$ funksiya (3.11)—(3.13) Koshi masalasining yechimi boʻlsa, u holda

$$u(t) = T(t)x + \int_0^t T(t-s)f(s) ds, \quad \forall t \in [0, T].$$
 (3.14)

Isbot.

Teorema 3.4. Aytaylik $x \in D(A)$ va $f \in C([0,T],X)$. Agar

- (i) $f \in L^1((0,T), D(A));$
- (ii) $f \in W^{1,1}((0,T),X)$;

shartlarning birortasi oʻrinli boʻlsa, (3.14) bilan aniqlangan u funksiya (3.11)—(3.13) Koshi masalasining yaqona yechimi bo'ladi.

Natija 3.5. Berilgan $x \in D(A)$ va $f \in C([0,T],X)$ lar uchun $u:[0,T] \mapsto X$ funksiya (3.14) bilan aniqlangan boʻlsin. Aytaylik quyidagilarning birortasi oʻrinli:

- (i) $u \in C((0,T), D(A));$
- (ii) $u \in C^1((0,T),X)$.

U holda u funksiya (3.11)-(3.13) Koshi masalasining yaqona yechimi bo'ladi.

Lemma 3.6 (Gronwall's lemma). Biror T > 0 son bo'lsin, aytaylik $\theta \in L^1(0,T)$ va $\theta > 0$ d.b. Agar biror $\varphi \in L^1(0,T), \varphi \geq 0$ funksiya uchun $\theta \varphi \in L^1(0,T)$ va

$$\varphi(t) \le C_1 + C_2 \int_0^t \theta(s)\varphi(s) ds, \quad d.b.t \in (0,T)$$

oʻrinli boʻlsa, quyidagi tengsizlik ham deyarli barcha $t \in (0,T)$ lar uchun oʻrinli

$$\varphi(t) < C_1 e^{C_2 \int_0^t \theta(s) \, ds}$$

Isbot.

3.5.3. Semilinear abstract problems. Ushbu paragrafda ham 3.5.2 paragrafdagi barcha belgilashlardan foydalanamiz.

Ta'rif 3.1. $F: X \mapsto X$ funksiya X fazoda lokal Lipshitz uzliksiz deb aytiladi agar ixtiyoriy M > 0 son uchun shunday L(M) soni mavjud boʻlib

$$||F(x) - F(y)|| \le L(M)||x - y||, \quad \forall x, y \in B_M(0)^2.$$

Eslatma. L(M) soni M soniga nisbatan funksiya deb qaralsa o'suvchi (non-decreasing) funksiya boʻladi.

 $F\colon X\mapsto X$ lokal Lipshitz uzliksiz funksiya boʻlsin. Berilgan $x\in X$ uchun biz shunday T>0 va quyidagi Koshi masalasini qanoatlantiradigan $u:[0,T]\mapsto X$ funksiyalarni qidiramiz:

$$(u \in C([0,T], D(A)) \cap C^{1}([0,T], X);$$
(3.15)

$$\begin{cases} u \in C([0,T], D(A)) \cap C^{1}([0,T], X); \\ u'(t) = Au(t) + F(u(t)), \quad \forall t \in [0,T]; \\ u(0) = x. \end{cases}$$
 (3.15)

$$u(0) = x. (3.17)$$

Eslatma. Agar $u \in C([0,T],X)$ funksiya (3.15)—(3.17) masalaning yechimi boʻlsa, Lemma 3.3 ga koʻra u quyidagi integral tenglamaning ham yechimi boʻladi:

$$u(t) = T(t)x + \int_0^t T(t-s)F(u(s)) ds, \quad \forall t \in [0, T].$$
 (3.18)

Bu faktdan va Lemma 3.6 dan foydalanib (3.15)—(3.17) Koshi masalasining yechimi koʻpi bilan bitta ekanligini koʻrishimiz mumkin.

Dastlab biz (3.18) masalaning yechimi ayrim holatlarda mayjud ekanligini keltiramiz va ushbu holatlarda yechimning qay darajada regulyar ekanligini oʻrganamiz.

Teorema 3.7. X refleksiv Banah fazosi bo'lsin. T > 0 va $x \in X$ bo'lib $u \in C([0,T],X)$ funksiya (3.18) masalaning yechimi bo'lsin. Agar $x \in D(A)$ bo'lsa, u funksiya (3.15)— (3.17) Koshi masalasining yaqona yechimi boʻladi.

 $[\]overline{{}^{2}B_{M}(0)} = \{x \in X : ||x|| < M\}$

4. The Heat Equation

Aytaylik $\Omega \subset \mathbb{R}^d$ chegaralangan ochiq toʻplam boʻlsin va $\partial \Omega$ Lipshitz uzliksiz. $C_0(\Omega)$ bilan $\overline{\Omega}$ da uzliksiz va $\partial\Omega$ toʻplamda aynan nolga teng boʻlgan funksiyalar sinfini belgilab olamiz. Albatta $C_0(\Omega) \subset L^2(\Omega)$ bo'ladi. Ushbu sinfni sup-norma bilan birgalikda qarasak Banah fazosiga aylanadi va bunda $C_0(\Omega) \hookrightarrow L^2(\Omega)$ uzliksiz akslantirish.

4.1. The Laplacian on different domains.

$$\begin{cases}
D(B) = \left\{ u \in H_0^1(\Omega) : \Delta u \in L^2(\Omega) \right\} \\
Bu = \Delta u, \quad \forall u \in D(B)
\end{cases}$$

$$\begin{cases}
D(A) = \left\{ u \in H_0^1(\Omega) \cap C_0(\Omega) : \Delta u \in C_0(\Omega) \right\} \\
Au = \Delta u, \quad \forall u \in D(A)
\end{cases}$$

$$(4.1)$$

$$\begin{cases} D(A) = \left\{ u \in H_0^1(\Omega) \cap C_0(\Omega) : \Delta u \in C_0(\Omega) \right\} \\ Au = \Delta u, \quad \forall u \in D(A) \end{cases}$$

$$(4.2)$$

Tasdiq 4.1. (4.1) va (4.2) da aniglangan A va B operatorlar quyidagi hossalarga ega.

- (i) D(B) to plan $L^2(\Omega)$ fazoda zich;
- (ii) $B: D(B) \mapsto L^2(\Omega)$ o'z-o'ziqa qo'shma operator;
- (iii) B < 0 ya'ni B dissipative operator;
- (iv) D(A) to plan $C_0(\Omega)$ fazoda zich;
- (v) $A: D(A) \mapsto C_0(\Omega)$ m-dissipative operator;

Isbot.

Lumer-Phillips teoremasiga koʻra A va B operatorlarning har biri siquvchi yarimgruppalar generatori boʻladi. Biz bu yarim-grupplarni mos ravishda $\{T(t)\}_{t\geq 0}$ va $\{S(t)\}_{t\geq 0}$ bilan belgilab olamiz.

Tasdiq 4.2. Ixtiyriy $\varphi \in C_0(\Omega)$ va $t \geq 0$ uchun $T(t)\varphi = S(t)\varphi$ tenglik oʻrinli boʻladi.

4.2. The Semilinear Heat Equation. Aytaylik $F \in C(\mathbb{R}, \mathbb{R})$ lokal Lipshitz uzliksiz funksiya va F(0) = 0 boʻlsin. Biz $F: C_0(\Omega) \mapsto C_0(\Omega)$ akslantirishni quyidagicha aniqlaymiz:

$$F(u)(x) = F(u(x)), \quad \forall u \in C_0(\Omega), \ \forall x \in \Omega.$$

Bundan kelib chiqadiki $F: C_0(\Omega) \mapsto C_0(\Omega)$ ham lokal Lipshitz uzliksiz akslantirish bo'ladi. Berilgan $\varphi \in C_0(\Omega)$ funksiyalar uchun, biz shunday T > 0 va quyidagi masalani qanoatlantiradigan $u\colon [0,T]\mapsto C_0(\Omega)$ funksiyani qidiramiz:

$$u: [0, T] \mapsto C_0(\Omega) \text{ tunksiyani qidiramiz:}$$

$$\begin{cases} u \in C([0, T], C_0(\Omega)) \cap C((0, T], H_0^1(\Omega)) \cap C^1((0, T], L^2(\Omega)); \\ \Delta u \in C((0, T], L^2(\Omega)); \\ u_t - \Delta u = F(u), \quad \forall t \in [0, T]; \\ u(0) = \varphi. \end{cases}$$

$$(4.3)$$

$$\Delta u \in C\left((0,T], L^2(\Omega)\right); \tag{4.4}$$

$$u_t - \Delta u = F(u), \quad \forall t \in [0, T];$$
 (4.5)

$$u(0) = \varphi. (4.6)$$

Quyidagi teoremada biz (4.3)—(4.6) masalaning yechimi va unga mos integral tenglamaning yechimi aynan bir xil boʻlishini koʻramiz.

Teorema 4.3. Aytaylik $\varphi \in C_0(\Omega)$, T > 0 va $u \in C([0,T], C_0(\Omega))$ boʻlsin. Bu holatda $u: [0,T] \mapsto C_0(\Omega)$ funksiya (4.3)—(4.6) masalaning yechimi bo'lishi uchun

$$u(t) = T(t)\varphi + \int_0^t T(t-s)F(u(s)) ds, \quad \forall t \in [0,T]$$

$$(4.7)$$

tenglik oʻrinli boʻlishi zarur va yetarlidir.

Isbot.

Biz bilamizki (4.7) tenglama lokal yechimga ega va agar ushbu yechimning normasi chegaralangan boʻlsa bu yechim global boʻlishga majbur. Shu faktdan foydalangan holda biz quyida bir nechta holatlarni oʻrganamiz.

Avvalo biz quyidagi maksimum prinsipini isbotalab olamiz.

Teorema 4.4 (Maksimum prinsipi). $T>0, f\in C\left([0,T],C_0(\Omega)\right)$ va $\varphi\in C_0(\Omega)$ boʻlsin. Aytaylik $u\in C\left([0,T],C_0(\Omega)\right)\cap C\left((0,T),H_0^1(\Omega)\right)\cap C^1\left((0,T),L^2(\Omega)\right)$ va $\Delta u\in C\left((0,T),L^2(\Omega)\right)$ fuksiya uchun

$$\begin{cases} u'(t) - \Delta u(t) = f(t), & \forall t \in (0, T); \\ u(0) = \varphi. \end{cases}$$

$$(4.8)$$

References

- [1] T. Cazenave and A. Haraux. An introduction to semilinear evolution equations, volume 13. Oxford University Press on Demand, 1998.
- [2] L. C. Evans. Partial Differential Equations: Second Edition. Graduate Studies in Mathematics. AMS, 2 edition, 2010.